

TARTALOMJEGYZÉK

1. fejezet	
NEMZET, ÁLLAM, KISEBBSÉG	13
<hr/>	
1.1. A nemzetpolitika alapjai	13
1.2. Magyarok kisebbségben	17
1.2.1. A trianoni békeszerződés	17
1.2.2. A két világháború közötti időszak	18
1.2.3. A revíziós politika	19
1.2.4. Népiirtás, kitelepítés, jogfosztottság	20
1.2.5. A kommunizmus évei	22
1.3. Magyarország és a külföldi magyarok: nemzetpolitika 1989 után	25
2. fejezet	
A NEMZETPOLITIKA NEMZETKÖZI JOGI, VALAMINT UNIÓS JOGI KERETEI ÉS KÖRNYEZETE	33
<hr/>	
2.1. A nemzetpolitikai érdekérvényesítés lehetőségei az ENSZ-ben	33
2.2. Az Európa Tanács legjelentősebb kisebbségvédelmi dokumentumai, valamint szerepe a nemzeti kisebbségek védelmében	36
2.3. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Nemzeti Kisebbségügyi Főbiztosa és annak ajánlásai	39
2.4. Nemzetpolitikai érdekérvényesítés az Európai Unióban	43
2.5. Nyelvi jogok	49
2.6. Egyéni versus kollektív jogok	58
2.7. Autonómia	60
2.8. Kisebbségi autonómia és a nemzetközi jog	62
<hr/>	

3.1. Románia	65
3.1.1. Történeti áttekintés	65
3.1.2. Közjogi berendezkedés	70
3.1.3. Közigazgatás	71
3.1.4. Etnikai és nyelvi viszonyok	72
3.1.5. Kisebbségi jogok	72
3.1.6. A magyarok politikai képviselete Romániában	73
3.2. Szlovákia	77
3.2.1. Történeti áttekintés	77
3.2.2. Közjogi berendezkedés	81
3.2.3. Közigazgatás	81
3.2.4. Etnikai és nyelvi viszonyok	82
3.2.5. Kisebbségi jogok	83
3.2.6. A magyarok politikai képviselete Szlovákiában	84
3.3. Szerbia	88
3.3.1. Történeti áttekintés	88
3.3.2. Közjogi berendezkedés	89
3.3.3. Közigazgatás	90
3.3.4. Etnikai és nyelvi viszonyok	92
3.3.5. Kisebbségi jogok	92
3.3.6. A magyarok politikai képviselete Szerbiában	94
3.4. Ukrajna	96
3.4.1. Történeti áttekintés	96
3.4.2. Közjogi berendezkedés	97
3.4.3. Közigazgatás	99
3.4.4. Etnikai és nyelvi viszonyok	100
3.4.5. Kisebbségi jogok	101
3.4.6. A magyarok politikai képviselete Ukrajnában	104
3.5. Horvátország	106
3.5.1. Területi elhelyezkedés, demográfiai helyzet	106
3.5.2. Kisebbségi jogok	106
3.5.3. Magyar érdekképviselet	108

3.6. Szlovénia	111
3.6.1. Területi elhelyezkedés, demográfiai helyzet	111
3.6.2. Kisebbségi jogok	111
3.6.3. Magyar érdekképviselés	113

4. fejezet

A KÜLHONI MAGYAROK DEMOGRÁFIÁJA **117**

4.1. A demográfia tudományáról	117
4.1.1. A demográfia tárgya	117
4.1.2. Az identitásváltás (asszimiláció) jelensége	118
4.1.3. A demográfiai adatok forrásai	119
4.1.4. Népszámlálási adatok mint a kisebbségi közösségekre vonatkozó alapvető demográfiai adatforrások	121
4.1.5. A nemzetiségükről nem nyilatkozók csoportja	123
4.2. Határon túli demográfiai körkép	124
4.2.1. Erdély	124
4.2.2. Felvidék	127
4.2.3. Vajdaság	130
4.2.4. Kárpátalja	131
4.2.5. Kisebb Kárpát-medencei közösségek	131
4.2.6. Diaszpóra	132
4.2.7. Az elmúlt évek kivándorlási hulláma	134
4.3. Kisebbségi népesedéspolitika – anyaországi felelősség	135

5. fejezet

**A KÜLHONI MAGYAR OKTATÁS.
FOLYAMATOK, KIHÍVÁSOK** **139**

5.1. A kisebbségi oktatásra vonatkozó nemzetközi szabályozások	139
5.2. A kisebbségi oktatás	141
5.3. A külhoni magyar oktatás néhány adata és etnopolitikai környezete	142
5.4. A külhoni magyar oktatás a többségi állami oktatás rendszerében	146
5.5. Kisebbségi oktatási útvonalak statisztikai megközelítésben	148
5.6. Belső folyamatok a nemzetközi mérések alapján	151
5.7. Az anyaország szerepe a külhoni magyar oktatás támogatásában	155

6. fejezet

A MAGYAR ÁLLAMPOLGÁRSÁG KÉRDÉSE

159

6.1. Az állampolgárság létrejötte	159
6.1.1. Születés	160
6.1.2. Családjogi tények	161
6.1.3. Honosítás	162
6.1.4. Visszahonosítás	165
6.1.5. Nyilatkozat	165
6.2. Az állampolgárság igazolása	166
6.3. Az állampolgárság megszűnése	167
6.3.1. A lemondás	167
6.3.2. A visszavonás	167
6.4. Állampolgársági eljárási szabályok	168
6.5. Névhasználat	169

7. fejezet

A NEMZETPOLITIKA FOGALMI ÉS TARTALMI KERETEI

171

7.1. Felelősségvállalás a külföldi magyarokért	171
7.2. A nemzetpolitikai stratégia logikája	173
7.3. A nemzetpolitikai stratégia kerete	175
7.3.1. A nemzetpolitikai stratégia szereplői	176
7.3.2. A külföldi magyarságot érintő társadalmi és politikai folyamatok a szomszédos országokban	177
7.4. Prioritások a szomszédos államok és a szomszédos államokban élő magyarok vonatkozásában	178
7.4.1. Jogvédelem	179
7.4.2. Jogkiterjesztés	179
7.4.3. Regionális hivatalos nyelv	179
7.4.4. Intézmények	180
7.5. A politikai rendszerre és gyakorlatra vonatkozó célkitűzések	180
7.5.1. Autonómia	181
7.5.2. Regionalizmus	181
7.5.3. Önkormányzatiság	181

7.5.4. Konzociális demokrácia és kormányzati részvétel	182
7.6. A szórvány és a diaszpóra kérdése	182
7.6.1. Szórvány	182
7.6.2. Diaszpóra	183

8. fejezet

NEMZETPOLITIKA ÉS KORMÁNYZAT **185**

8.1. Nemzetpolitika: európai trendek	185
8.2. Beavatkozási területek	186
8.2.1. Elkötelezett magyar közigazgatás	186
8.2.2. Hatékony külpolitika	187
8.3. A magyar–magyar párbeszéd legfontosabb fórumai	188
8.3.1. A Magyar Állandó Értekezlet	188
8.3.2. A Magyar Diaszpóra Tanács	189
8.3.3. A Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma	189
8.4. Az Országgyűlés nemzetpolitikával foglalkozó bizottságai	190
8.4.1. Az Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottsága	190
8.4.2. Az Országgyűlés Külügyi Bizottsága	190
8.5. A Kormány nemzetpolitikai tevékenysége	191
8.5.1. A Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkárság	191
8.5.2. A Nemzetpolitikai Tárcaközi Bizottság	191
8.6. Támogatáspolitikai	192
8.6.1. A Bethlen Gábor Alap	192
8.7. A nemzetpolitika kiemelt programjai	194
8.7.1. Határtalanul!	194
8.7.2. 2012 – a külföldi magyar óvodák éve...	194
8.7.3. A Kisebbségi Jogvédő Alapítvány és Intézet	196
8.7.4. A Dr. Szász Pál ösztöndíj	197
8.7.5. A Nemzeti Regiszter	198
8.7.6. A Körösi Csoma Sándor Program	198
8.7.7. A Julianus program	199
8.8. A magyar nyelv és kultúra támogatása a világban: a Balassi Intézet	200
8.9. Gazdasági fejlődés	201
8.9.1. Wekerle Terv	201

8.9.2. Kárpát Régió Üzleti Hálózat	201
8.9.3. Európai Területi Társulások	201
8.10. A nemzetpolitika tudományos megalapozása	202
ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK	205
<hr/>	
AJÁNLOTT SZAKIRODALOM	207
<hr/>	